

دوستی سیاست حکمرانی

چکیده مقالات هفتمین همایش سالانه
انجمن علوم سیاسی ایران

بسم الله الرحمن الرحيم

برگزارکننده: انجمن علوم سیاسی ایران

مشارکت کنندگان:

خانه اندیشمندان علوم انسانی، مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی
شهر تهران، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب،
کمیسیون ملی یونسکو در ایران، انجمن جامعه‌شناسی ایران،
انجمن ژئوپلیتیک ایران و انجمن ایرانی روابط بین‌الملل

دبیر علمی همایش: دکتر مجتبی مقصودی (دانشیار گروه علوم سیاسی دانشگاه
آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی)

کمیته علمی:

دکتر طاهره ابراهیمی‌فر، دکتر قاسم افتخاری، دکتر رضا اکبری‌نوری،
دکتر محمدرضا تاجیک، دکتر فرشید جعفری، دکتر حسین جمالی، دکتر
رضا حسین‌پور پویان، دکتر ابوالفضل دلآوری، دکتر سیدمحمدکاظم
سجادپور، دکتر محمدرضا سعیدآبادی، دکتر حسین سلیمی، دکتر حاکم
قاسمی، دکتر علی اصغر قاسمی‌سیانی، دکتر تاج‌الدین کرمی، دکتر علی
کریمی، دکتر سالار کسرائی، دکتر خدایار مرتضوی، دکتر علی
مرشدی‌زاد، دکتر مجتبی مقصودی، دکتر عبدالامیر نبوی، دکتر قدیر
نصری

دبیر اجرایی: دکتر شقایق حیدری

همکار اجرایی: فرزانه مقدس

حروف چینی: محمود قره‌داغلی

طراح: سهیلا نصرتی

چاپ و لیتوگرافی: پردیس دانش

نشانی: تهران، خیابان انقلاب، خیابان لبافی‌نژاد، بعد از تقاطع خیابان دانشگاه، نبش کوچه انوری، پلاک ۱

ص پ: ۱۳۱۴۵/۹۱۵ تلفن: ۶۶۴۹۳۴۱۲ دورنگار: ۶۶۹۷۴۱۴۰

نشانی الکترونیکی: www.ipsaconference.ir

پست الکترونیکی: ipsaconfaence1392@yahoo.com

مطالب مندرج در این کتاب لزوماً بیانگر دیدگاه برگزارکنندگان همایش نیست.

بسم الله الرحمن الرحيم

فهرست مطالب

عنوان صفحه
مقدمه ۱۱

مطالعات نظری و اندیشه‌ای

دوستی و دموکراسی آینده؟/ دکتر قاسم افتخاری ۱۷
بنیان‌های فلسفی حکمرانی خوب از منظر علل چهارگانه ارسطویی/ دکتر سیدحسین
اطهری/ محدثه جزائی ۲۱
سیاست در دوستی یا دوستی در سیاست (مطالعه موردی اندیشه سیاسی خواجه نظام‌الملک
توسی)/ دکتر رضا اکبری‌نوری ۲۳
مقام دوستی (محبت) در سیاست با تکیه بر اندیشه‌های خواجه نصیرالدین توسی/ دکتر
علی‌اکبر امینی ۲۵
اخلاق، سیاست و دوستی/ میرعباس اوجاکی ۲۷
مقولات تألیف‌بخش در فلسفه فارابی/ دکتر مرتضی بحرانی ۲۹
بررسی الگوی جهانی حکمرانی خوب براساس نظریه دموکراسی جهان وطنی دیوید هلد/
فرزانه برناه ۳۱
نسبت دوستی و شهر در دو نظام اندیشه سیاسی اسلامی و غربی/ دکتر احمد بستانی ۳۳
مفهوم دوستی از نظم کیهانی تا نظم انسانی/ دکتر محبوبه پاک‌نیا ۳۴
دوستان من، دوستی وجود ندارد/ دکتر محمدرضا تاجیک ۳۶
تئوری دوستی سیاست‌ها و سرشت انسانی حکومت‌ها در جهان‌بینی توحیدی/ الناز
پروانه‌زاد ۳۸

- بررسی الگوهای دوستی و دشمنی در منطقه خاورمیانه با مطالعه موردی اعراب و اسرائیل /
 دکتر بهاره سازمند/ فرزانه طهماسبی ۱۲۷
- دوستی‌های ویژه دیپلماتیک دوجانبه: موارد دوستی ویژه آمریکا و انگلیس و آمریکا و
 اسرائیل / سیدمحمدکاظم سجادیپور ۱۲۸
- جامعه مدنی جهانی و معیارهای حکمرانی / دکتر حسین سلیمی ۱۲۹
- حکمرانی، سیاست، و دوستی؛ چالش‌های حکمرانی در عصر جهانی شدن / دکتر علیرضا
 سمیعی اصفهانی / بیتا سلگی ۱۳۱
- حکمرانی: وابستگی موضوعات و حوزه‌ها و درهم تنیدگی چالش‌های داخلی و خارجی /
 دکتر محمدرضا سعیدآبادی ۱۳۳
- حکمرانی خوب؛ مقایسه تجربه ایران و ترکیه در سال‌های ۲۰۰۰ و ۲۰۰۸ / دکتر وحید
 سینائی / افسانه رحمانیان ۱۳۴**
- فروپاشی رژیم قذافی؛ برآیند ضعف در حکمرانی خوب / عقیل صابورگ / سعید
 چهارآزاد ۱۳۶
- ظرفیت‌ها و موانع حکمرانی خوب در خاورمیانه؛ مطالعه موردی مصر / محمد صیادی ۱۳۷
- اعتمادسازی به مثابه مقدمه‌ای برای سیاست دوستی در خاورمیانه / دکتر حامد
 عامری گلستانی ۱۳۹
- امکان سنجی حکمرانی خوب و سیاست دوستی در آینده کشورهای خاورمیانه با تأکید بر
 دو کشور مصر و تونس / مریم فتاحی منش / منا مصیبی ۱۴۱
- موانع شکل‌گیری سیاست دوستی در خاورمیانه / دکتر حاکم قاسمی ۱۴۳
- جهانی‌شدن، حکمروایی خوب شهری رقابت شهرهای جهانی برای ایده حکمروایی
 خوب / دکتر مرتضی قورچی / دکتر محمدتقی قزلسفلی ۱۴۵
- بازدارنده‌های حکمرانی خوب در خاورمیانه و چشم‌انداز آینده آن / دکتر علی کریمی ۱۴۷
- بیداری اسلامی و امکان‌های سیاست دوستی و حکمرانی خوب در خاورمیانه / دکتر
 عباس کشاورز شکری / ابوالفضل اقبالی ۱۴۹
- امکان سنجی سیاست دوستی و حکمرانی خوب در خاورمیانه / دکتر عباس
 کشاورز شکری / غلامرضا منصوری ۱۵۰
- چالش‌های «حکمرانی خوب» در غرب آسیا با تأکید بر ایران / دکتر الهه کولایی ۱۵۱

حکمرانی خوب؛ مقایسه تجربه ایران و ترکیه

در سال‌های ۲۰۰۸ و ۲۰۰۰

دکتر وحید سینائی *

افسانه رحمانیان **

از هنگام ظهور علم اقتصاد توسعه در سال‌های پس از جنگ جهانی دوم، سیاست‌گذاری توسعه اقتصادی به سه دوره متمایز قابل تفکیک است. در دوره نخست بیشتر نظریه پردازان و سیاست‌گذاران توسعه به دولت بزرگ اعتقاد داشتند. در کشورهای در حال توسعه استدلال می‌شد از آنجا که بخش خصوصی توان و سرمایه مورد نیاز برای بسیج منابع را ندارد دولت از طریق شرکت‌های دولتی، منابع لازم را تجهیز می‌کند. در دوره دوم دیدگاه‌های طرفداران اقتصاد بازار (مکتب شیکاگو یا نئولیبرال‌ها) به شدت رواج یافت. در این رویکرد باور به قدرت بازارها و انتخاب مردم و کارآمدی رقابت و قیمت‌های بازار جای تخصیص دولتی منابع را گرفت. اگر شعار دوره اول را «دولت، موتور توسعه» و دوره دوم را «دولت کوچک» بدانیم، شعار دوره سوم «حکمرانی خوب» است. در این دوره، دولت و بازار هر دو نهادی اجتماعی هستند که از نقایص و کاستی‌های مختلف رنج می‌برند و توسعه در گرو رفع نقایص و عیوب نهاد بازار و نهاد دولت است. در این دوره مسئله کمیت دولت جای خود را به کیفیت مداخله دولت داد. عدم مداخله یا مداخله دولت ضعیف و ناکارآمد راه‌گشا

* استادیار علوم سیاسی دانشگاه فردوسی مشهد

** کارشناس ارشد علوم سیاسی

نخواهد بود. زیرا دخالت دولت ضعیف و بد در اقتصاد، مجموعه‌ای از بحران‌ها و عدم مداخله آن هم بحران‌های دیگری را به وجود می‌آورد. موضوع محوری حکمرانی خوب چگونگی دست یافتن به حکومتی است که بتواند زمینه‌ساز توسعه‌ای مردم‌سالار و برابر خواهانه باشد. بانک جهانی حکمرانی خوب را براساس شش ویژگی؛ حق اظهارنظر و پاسخگویی، بی‌ثباتی سیاسی و خشونت، اثربخشی دولت، کیفیت قوانین و مقررات، حاکمیت قانون و کنترل فساد تعریف می‌کند. در این تعریف هر اندازه ویژگی‌های مثبت مانند حاکمیت قانون، پاسخگویی و اثربخشی دولت در یک جامعه بیشتر و فساد، مقررات اضافی، بی‌ثباتی سیاسی و خشونت کم‌تر باشد حکمرانی در آن جامعه برای نیل به توسعه اقتصادی مناسب‌تر خواهد بود. در این مقاله وضعیت حکمرانی خوب در دو کشور ایران و ترکیه را با توجه به شش ویژگی یاد شده در سال‌های ۲۰۰۸ و ۲۰۰۰ با یکدیگر مقایسه و توضیحاتی درباره وجود تفاوت‌های موجود میان آنها ارائه می‌کنیم.

کلیدواژه‌ها: حکمرانی خوب، حق اظهارنظر و پاسخگویی، بی‌ثباتی سیاسی و خشونت، اثربخشی دولت، کیفیت قوانین و مقررات، حاکمیت قانون، کنترل فساد.